O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIOLIYTA'LIM ...

TOSHKENT VILOYATI CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI

ENGLISH
IN TOPICS

(Oliy o'quv yurtlarining mutaxasisligi chet tili bo'lmagan fakultetlarining I – kurs talabalari uchun ingliz tili fanidan mustaqil ishlar uchun uslubiy qo'llanma)

Chirchiq -2017 yil.

Tuzuvchilar: Djabbarova F.O TVChDPI "Tillar" kafedrasi o'qituvchi

Taqrizchilar: Abdujabbarova F.A. TSHXTXQTMOI "Til va adabiyot" kafedrasi o'qituvchisi filalalogiya fanlari nomzodi

Yusupova M.A. TVChDPI "Tillar" kafedrasi o'qituvchi

Mazkur uslubiy qo'llanmaoliy o'quv yurtining mutaxassisligi chet tili bo'lmagan fakultetlarining I – kurs talabalari ingliz tili fanidan mustaqil ishlar uchunmo'ljallangan

10.09.18.
14.09.18

Kirish.

Milliy istiqlol mafkuramizning bosh maqsadi ozod, obod , erkin, farovon hayotimizni barpo etishdir. Bunday hayotning asosiy yaratuvchisi inson – uning bilimi, dunyoqarashi, faol faoliyatini tashkil etadi. Yangi davriy avlodlar tarbiyasiga yangicha yondashish ijtimoiy zaruriyat ekanligini ko'rsatmoqda.

Bugungi kunda respublikamizda demokratik fuqorolik jamiyati barpo etishda, shaxs, jamiyat, oila, vatan oldidagi burchi, mas'uliyatini chuqur his qilgan holda erkin, mustaqil fikrlovchi inson tarbiyasi, demokratik munosabatlarni shakllantirish maorif tizimining asosiy strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda ta'lim tarbiya jarayonini yangicha loyihalashtirish, yangi pedagogik tehnologik asosida tashkil etish, erkin shaxs tafakkurini shakllantirishning asosiy omilidir.

Shu bilan bir qatorda chet tillarni mukammal o'rganishga ham alohida er'tibor qaratilmoqda. Ma'lumki 2012yil 10 dekabrda O'zbekiston respublikasining birinchi prezidenti tomonidan 18/75 sonli qarori qabul qilingan. Bu qaror chet tillarni o'rganish tizimini yanada rivojlantirish chora tadbirlari haqida bo'lib, unda asosan chet tillarni mukammalroq o'rganishga va o'rganuvchilarning bilim saviyasini oshirishga qaratilgan Ushbu uslubiy qo'llanma mutaxassisligi chet tili bo'lmagan fakultet talabalarining (I) kurs uchun mo'ljallangan bo'lib ishchi dastur asosida tuzilgan. Uslubiy qollanma o'qituvchilarning ish tajribasidan, yangi pedtexnologiyani joriy etgan holda ta'lim samaradorligini oshirishning eng yaxshi usullarini o'z ichiga olgan adabiyotlardan unumli foydalanib yozilgan.

0653

Uslubiy qo'llanma o'z ichiga ona Vatanimiz O'zbekistonning va tili o'rganilayotgan mamlakatlarning ramzlari, ta'lim tizimi, urf odatlari, an'analari, mashur kishilari, shaxarlari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT VILOYATI CHIRCHIQ
DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
AXBOROT RESURS MARKAZI

The Theme: Introduction. Alphabet. The Article.

Инглиз тилини ўрганишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган азиз талабалар, инглиз тилини илк бор ўрганишга киришганлар инглиз тилини энг аввало инглиз алфавитидан бошлайдилар

The English Alphabet

A	[ei]	N	[en]
B	[bi:]	O	[ou]
C	[si:]	P	[pi:]
D	[di:]	Q	[qju:]
E	[I:]	R	[a:]
F	[ef]	S	[es]
G	[d3i:]	T	[ti:]
H	[eitʃ]	U	[ju:]
I	[ai]	V	[vi:]
J	[d3ei]	W	[dΛblju:]
K	[kei]	X	[eks]
L	[el]	Y	[wai]
M	[em]	Z	[zed]

Alphabet.

Инглиз тилида хаммаси бўлиб 26 харф бор. Шулардан 6 таси унли (a,o,и,e,i,y), колган 20 таси эса ундош харфлардир.

26 та харф 44 та товушни ифодалайди. Инглиз тилида унли харфлар 2 хил бўлади.

a). Юмшоқ унлилар e,i,y.

b). Қаттиқ унлилар. a,o,u.

I. Speak about English alphabet.

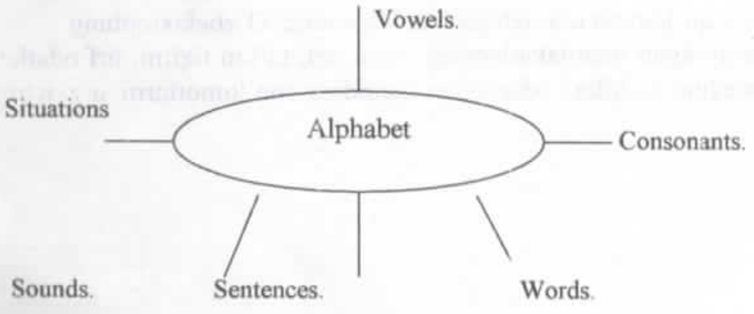

1.B.b. харфи [b] товушини беради: back, book, bed, boy.

С.c. харфи юмшоқ унли (e,i,y.) лардан олдин келса[s] товушини беради.

[s] ceiling cylinder [k]cat cut

2. C харфи I билан бошланадиган суффикслардан олдин [ʃ] деб ўқилади.

Масалан: Physician Special.

3. D.d. харфи [d] товушини беради. Масалан: door, day.

4. Ff харфи [f] товушини беради. Масалан: father, foot ball.

5. Gg. харфи унли e,i,y лардан олдин [dz] қолган холларда [g] товушини беради.

Gg: dz → gymnastics, geography.

Gg: g → good, game, go.

II. Agree or disagree

1. There are 26 letters in English alphabet.
2. There are 15 vowels in English alphabet.
3. Are there 44 sounds in English?
4. Are there 6 consonants?
5. There are 29 letters in English alphabet.

III. Унли харф бирикмаларининг ўқилиши

Ea	[i:] – mean, sea
Ee	[i:] – meet, see
oo+k	[u] – book, look
oo	[u:] – moon, spoon
ow	[au] – brown, cow

Инглиз тилида от олдида артикль деган ёрдамчи сўз қўлланилади. Икки хил артикль бор: ноаниқ артикль a, an, аниқ артикль «the».

Ноаник артикль.

Ноаниқ артикль ундош билан бошланган сўз олдида an шаклида ишлатилади. масалан: a table, an institute, an apple.

Ноаниқ артикль бирор предмет номи аталганда, шу предмет оти олдида ишлатилади, унинг шу турдаги предметлардан бири эканлигини англатади. Масалан: This is a book. Бу (қандайдир) китоб. This is a note book, This is an apple ва хоказо.

Аниқ артикль.

Аниқ артикль the ундош товуш билан бошланган сўз олдида [ðэ], унли харф билан бошланганда эса, [ði] деб талаффуз этилади, масалан: the Institute , the book.

Аниқ артикль қуйидаги холларда ишлатилади. Гап сўзловчига хам, тингловчига хам маълум бўлган предмет хақида борса. The pen is the table-ручка столнинг устида (аниқ ручка, аниқ стол устида). Аниқ артикль бирлик ва кўпликдан от олдида хам қўлланилади.

Эслатма: атокли от олдида хеч қандай артикль ишлатилмайди. This is Tashkent.

IV. Exercises using the articles.

Translate into English.

Бу ручка. Ручка стол устида.
Бу сумка. Сумка партанинг устида.
Бу харита. Харита деворда.

V. Fill in necessary articles.

1. This is …… pen and that is ……. pencil.
2. ……. Pen is on …. t able, and ….. pencil is –in bag.
   Pete, take ….. pen and …..pencil.

VI. Translate the sentences into Uzbek.

I am a student. They are teachers.
She is an engineer. Your brother is a doctor.

VII.The reading rules of vowels.

Инглиз тили харфлари 4 та тур бўғинда ўқилади.

1.The first type of reading rule.

Aa same, name, sale, lane, labour.
Oo owe, no, go, open, telephone.
Uu unit, tube, numerals, tune.
Ee be, he, negotiate, engineer, elastic.
Ii nice, site, time, nine.
Yy my, dynamic, type- writer

2. The second type of reading rule.

Aa map, ran, rag-bolt, raffle, raft.
Oo not, hot, got, doll, office.
Uu nut, cut, function, shut down.
Ee ten, effect, mechanism, end.
Ii bit, simple, in, import.
Yy gym, myth

3. The third type of reading rule.

Aa car, part, farm, arm, scar.
Oo form, mortal, porter.
Uu turn, hurt, nurse, furniture.
Ee her, German, determine, interment.
Ii bird, girl, first, sir.
Yy Byrd.

VIII. Homework.

1. To learn the English Alphabet
2. To learn the reading of rules of the English vowels.
3. Put the articles where necessary.

1. This is….chalk. 2. This is….white bread. 3. This…table is black. 4. The box is on….shelf. 5. It is…..easy book. 6. It is….Text Two. 7. Where is….flat Ten? 8. What kind of……plate is that?

The Theme: Nouns. Pronouns.

The Noun (От)

От сўз туркуми ким? нима? қаер? сўрокларига жавоб бўлади ва қуйидаги хусусиятларга эга.

1. Предметни ёки шахсни англатади:

a desk	парта	a boy	бола
a ruler	чизғич	a teacher	ўқитувчи
a train	поезд	children	болалар

2. Артикл ёки предлоглар билан келади

the weather	об-хаво	on the table	столда
an egg	тухум	at school	мактабда
a steamer	пароход	in the bag	сумкада

3. Отда иккита келишик мавжуд

1) Умумий келишик (the Common Case) pupil ўқувчи
1) Эгалик келишиги (the Possessive Case) pupil's ўқувчининг

4. От қуйидаги турларга ажратилади:

а) содда отлар:	book	китоб,	village	қишлоқ
б) ясама отлар:	worker	ишчи,	friendship	дўстлик
с) қўшма отлар:	armchair	кресло,	blackboard	доска

5. От қуйидаги вазифаларда келади:

а) эга: **The train** leaves at six o'clock.
Поезд соат олтида жўнаб кетади

б) кесим: He is **a teacher**.
У ўқитувчи.

с)тўлдирувчи: I shall speak **to the manager**.
Мен бошқарувчи билан гаплашаман.

д) аниқловчи: **My sister's** coat is green
Синглимнинг палтоси яшил.

е) хол: I was **at school** yesterday.
Мен кеча мактабда эдим.

6. Отлар атоқли ва турдош гурухларга ажратилади.

Атоқли: Uzbekistan, Tashkent, Navoi
Турдош: street кўча, компютер computer

Plural forms of the noun.

Предмет маъносини ифодаловчи мустақил сўз туркуми- от дейилади.
Отнинг кўплик формаси бирликдаги отга-s,- es қўшимчаларини қўшиш оркали ясалади. a pen- pens, a box- boxes.

-s қўшимчаси жарангли ундош ва унли товушлардан кейин [s]деб ўқилади. maps – es қўшимчаси –s, sh, -sh,-o,-x харфлари билан ўқилади: dishes.

I. Give the Plural form of the Noun.
a dog, a cat, a table, a pen, a pencil, a chair, a school, a teacher, a student.

II. Read and learn.

Wishes mash
dishes places.

III. Make up the plural form of the Noun.
a country, a wolf, a tomato, a brush, a baby, a watch, a map, a desk, a dish, a pen, a dog, postman, a shelf, a handkerchief.

IV.Put into the Singular.
1.These are phonemes.2. We have English and French books. 3. Roses are beautiful flowers. 4. Houses have roofs. 5. Those are little children. 6. Foxes are animals. 7. Watches are small clocks. 8. Rooms have blackboards. 9. Those boys are good friends. 10. Balls are round.

Personal Pronouns (Кишилик олмошлари)

Бирлик. Бош келишик.
I. I- мен
II. You – сен
III.He
She } - у
It

Объект келишиги.
me – менга - мени
him
her } унга, уни
it

Кўплик.
I. We – биз
II.You – сиз
III.They – улар

us - бизга, бизни.
you - сизга, сизни
them - уларга, уларни

Possessive Pronouns (Эгалик олмошлари)

Инглиз тилида хам эгалик олмошлари мавжуд. Инглиз тилида хар бир кишилик олмошига мувофик келувчи эгалик олмоши бўлиб,у Ўзбек тилида бўлгани каби, эгалик маънони англатади ва **Whose?** сўроғига жавоб бўлади. Эгалик олмоши таълукклилик, эгалик маъноларини аниқлаб, доимо ундан олдин келади. Ээгалик олмошлари гапда отни олдидан артикл ишлатилмайди.

Бирлик
Оддий шакли
I. My - менинг
II.Your - сенинг
III. His – унинг
Her - унинг
Its – унинг

Кўплик
Оддий шакли
I. Our - бизнинг
II. Your - сизнинг
III. Their - уларнинг

Абсолют шакли
I. Mine - меники
II Yours - сизники

I. Ours - бизники
II. Yours - сизларники

III. His – уники
Hers – уники
Its – уники

III. Theirs - уларники

Эгалик олмошларининг оддий шаклларидан кейин хар доим от ишлатилатилади. Абсолют шаклидан кейин эса, от ишлатилмайди.
E.g. This is my book.. Бу менинг китобим.
This book is mine. Бу китоб меники.

Ўзлик олмошлари.

Ўзлик олмошлари тегишлиликни ифодалаб whose? –кимники сўроғига жавоб бўлади. Ўзлик олмошлари гапда аниқловчи вазифасини бажариб, от билан бирикмада ишлатилади.
Self(- selves) қўшимчали олмошлар ўзлик олмошларидир.

Бирлик.	Кўплик	
Myself – ўзим	Ourselves -	ўзимиз
Yourself – ўзинг	Yourselves -	ўзингиз
Himself –ўзи (эркаклар учун)	Themselves -	уларнинг ўзлари
Herself – ўзи (аёллар учун)		
Itself – ўзи (жонсиз нарсалар учун)		

Кўрсатиш олмошлари.(Demonstrative Pronouns)

This кўрсатиш олмоши сўзловчига яқин турган предметни кўрсатиш учун ишлатилади ва ўзбек тилига **бу** деб таржима қилинади.
This is a pen. Бу ручка.
This is a desk. Бу парта.
That кўрсатиш олмоши сўзловчига узоқ турган предметни кўрсатиш учун ишлатилади ва ўзбек тилига **у** ёки **ўша** деб таржима қилинади.
That is a pencil. У қалам.
That is a table. У стол.
This кўрсатиш олмошининг кўплиги These, That кўрсатиш олмошининг кўплиги **Those** дир.
These are pencils. Булар қаламлар.
Those are books. Улар ручкалар.

V. Put the correct pronouns.
… am a student. … name is Dildora.
… are students.
… father is a doctor.
… sister has a family. … family is large.
Karim is an engineer. … plant is in Navoi Street.
Kamol and Dilbar are teachers. … students are good.

VI. Translate the following sentences into Uzbek.
1. He is a teacher. 2. We are students. 3. My brother is a worker. 4. I study at the Pedagogical Institute. 5. They are doctors. 6. I have a friend. 7. His family is large.